

Lieta C-400/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 16. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Berlin (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 2. jūnijs

Atbildētāji un prasītāji apelācijas tiesvedībā:

VT

UR

Prasītāja un atbildētāja apelācijas tiesvedībā:

Conny GmbH

Pamatlietas priekšmets

Patērētāju aizsardzība, distances līgums, kas noslēgts, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus, tirgotājam noteikts pienākums sniegt informāciju

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālais jautājums

Vai Direktīvas 2011/83/ES 8. panta 2. punkta otrai daļai atbilst tas, ka valsts tiesiskais regulējums (šajā gadījumā *BGB* 312.j panta 3. punkta otrais teikums, 4. punkts redakcijā, kas bija spēkā no 2014. gada 13. jūnija līdz 2022. gada 27. maijam) tiek interpretēts tādējādi, ka tā piemērošanas joma, tāpat kā Direktīvas 2011/83/ES 8. panta 2. punkta otrās daļas piemērošanas joma attiecas

arī uz gadījumu, kad patērētājam ar elektronisko sakaru līdzekļiem slēgta līguma noslēgšanas brīdī ir jāveic maksājums tirgotājam nevis vienmēr, bet tikai pastāvot noteiktiem papildu nosacījumiem – piemēram, tikai tad, ja vēršanās tiesā uz pilnvaras pamata vēlāk ir sekmīga, vai tad, ja vēlāk tiek nosūtīts brīdinājums trešajai personai?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV 2011, L 304, 64. lpp.), it īpaši 8. panta 2. punkta otrā daļa.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Bürgerliches Gesetzbuch [Civilkodekss], (turpmāk tekstā – “BGB”), it īpaši 312.j pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāja ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kura saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem ir tiesīga sniegt parādu piedziņas pakalpojumus. Tā izvirza pret atbildētāju kā dzīvokļa izīrētāju prasības, kas balstītas uz īrnieka cedētajām prasījuma tiesībām sakarā ar iespējamu maksimālās īres maksas ierobežojuma pārkāpumu (*BGB* 556.d pants).
- 2 Kopš 2018. gada 15. novembra starp atbildētāju un minēto īrnieku ir noslēgts īres līgums par 64,18 m² dzīvokli, kurš atbilstoši Berlīnes 2015. gada 28. aprīļa rīkojumam par īres maksas ierobežojumiem atrodas rajonā ar aktīvu mājokļu tirgu. Līgumā noteiktā neto īres maksa bez apkures ir 756,45 EUR mēnesī, savukārt vietējā salīdzināmā īres maksa Berlīnē laikā no 2018. gada 15. novembra līdz prasītājas iesaistīšanai bija tikai 375,84 EUR.
- 3 Prasītāja ar tās pārvaldītas interneta vietnes starpniecību piedāvā īrniekiem iespēju celt prasības pret savu izīrētāju, it īpaši, lai izvirzītu prasības par informāciju, par pārmaksātās īres maksas atmaksu un vienošanās par īres maksas apmēru spēkā neesamības konstatēšanu, ciktāl tā pārsniedz pieļaujamo maksimālo īres maksu, noklikšķinot uz pogas ar nosaukumu “turpināt” vai “prasīt īres maksas samazināšanu” vai “saglabāt īres griestu ietaupījumus”.
- 4 Prasītājas vispārējos darījumu noteikumos, uz kuriem balstās īrnieka dotais uzdevums, 2. punktā tostarp ir noteikts:

“2.1 Pēc īres maksas kalkulatora izskatīšanas mūsu tīmekļa vietnē jūs sniegsat mums pilnvarojumu [..]

Noklikšķinot uz pogas “Veikt saistošo pasūtījumu”, bet vēlākais nosūtot (piemēram, pa e-pastu vai pa pastu) jebkādus mūsu nosūtītos dokumentus (cesijas aktu vai pilnvaru), Jūs izsakāt saistošu piedāvājumu noslēgt starpniecības līgumu par prasījumu piedziņu kopā ar blakus prasījumiem un prasījumu cesiju pret samaksu. Mēs pieņemam jūsu piedāvājumu ar nepārprotamu deklarāciju (piemēram, e-pastā) vai nosūtot aizrādījuma vēstuli izīrētājam un izvirzot tam pretenzijas. Pēc pieprasījuma Jums vajadzēs parakstīt atsevišķu cesijas aktu vai cesijas apstiprinājumu vai pilnvaru un nosūtīt mums tā oriģinālu.[..]”

5 Turpinājumā vispārējo darījumu noteikumu 3. punktā ir noteikts:

“3.1. Mēs saņemsim (i) kompensāciju, kas atbilst vienai trešajai daļai (33,33%) no gadā ietaupītās nomas maksas, t.i., ietaupījumu par 4 mēnešiem (turpmāk tekstā - “komisija”), kā arī, tiklīdz nosūtīsim izīrētājam brīdinājumu, (ii) atlīdzību tādā apmērā, kāda pienāktos advokātam saskaņā ar Likuma par advokātu atlīdzību noteikumiem [..]

[..]

3.3. Ja mūsu centieni nebūs sekmīgi, komisijas maksa nepienāksies. [..]”

6 Attiecīgā dzīvokļa īrnieks reģistrējās prasītājas pārvaldītājā tūmekļa vietnē, atzīmēja izvēles rūtiņu, ka piekrīt prasītājas izvirzītajiem vispārējiem darījumu noteikumiem, un noklikšķināja uz prasītājas uzinstalētās pogas “Pasūtīt”. Pēc tam 2020. gada 16. janvārī īrnieks parakstīja prasītājas atsūtīto veidlapu ar nosaukumu “Apstiprinājums, pilnvarojums un cesija, pieņemšana”, kurā tostarp norādīts:

“Ar šo mēs apstiprinām un atkārtojam, tikai piesardzības nolūkos, [..] prasījumu cesiju [..], prasību par pārmaksātās īres maksas atmaksu[,] četrus ikmēneša īres maksu apmērā, kas jāatmaksā pēc sūdzības iesniegšanas [..] Ar šo apstiprinām piesardzības nolūkos ar atpakaļejošu spēku visus tiesību aktus un deklarācijas, kas veiktas šajā sakarā [..]”

7 Šajā veidlapā nav atsauces uz īrnieka maksājumu saistībām.

8 2020. gada 21. janvāra vēstulē prasītāja vērsās ar prasību pret atbildētājiem, atsaucoties uz īrnieka doto uzdevumu un pilnvarojumu, par īres maksas apmēru ierobežojošo noteikumu pārkāpumu (*BGB* 556.d un turpmākie panti) un iesniedza dažādas prasības, kas saistītas ar informācijas sniegšanu un atmaksu.

9 Prasītāja ar savu prasību lūdz informāciju par iepriekšējā īrnieka īres maksas parādu, par īres maksas palielināšanu, par ko vienojušies ar iepriekšējo īrnieku, par modernizācijas pasākumu veikšanu pirms īres attiecību uzsākšanas un par to, vai īrnieks attiecīgajās īres attiecībās ir iestājies kā pirmais īrnieks pēc visaptverošas modernizācijas. Tāpat tā pieprasa atmaksāt arī pārmaksāto īres maksu 305,75 EUR apmērā par 2020. gada aprīli un atlīdzināt 813,39 EUR pirmstiesas procesuālos izdevumus.

- 10 Pirmās instances tiesā prasība tika apmierināta. Pirmās instances tiesa it īpaši atzina, ka prasītā īres maksa pārsniedz pieļaujamo īres maksu prasītājas norādītajā apmērā.
- 11 Apelācijas sūdzībā iesniedzējtiesā atbildētāji lūdz prasību pilnībā noraidīt. Viņi tostarp iebilst, ka prasītāja ir pārkāpusi *BGB* 312.j panta 3. punkta 2. teikuma un Direktīvas 2011/83 8. panta prasības, izmantojot nepietiekami marķētu pasūtījuma pogu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 12 Iesniedzējtiesas ieskatā lietas iznākums apelācijas instancē ir atkarīgs no tā, vai prasītājas instalētās pasūtījuma pogas dizains pārkāpj *BGB* 312.j panta 3. daļas otro teikumu. Šajā ziņā tas ir atkarīgs no attiecīgās Savienības tiesību normas, proti, Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas interpretācijas. Iebildumiem, ko atbildētāji savā apelācijā izvirzīja par citiem strīda aspektiem, nav izredžu uz labvēlīgu iznākumu.

Strīda izskatīšana saskaņā ar Vācijas Civilkodeksu

- 13 Attiecīgi *BGB* 312.j panta punkti šeit piemērojamajā redakcijā ir šādi:

“(2) Attiecībā uz līgumiem ar patērētājiem, kas noslēgti, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus, par tirgotāja sniegtu pakalpojumu pret atlīdzību, tirgotājam ir jāsniedz patērētājam informācija saskaņā ar *Einführungsgesetzes zum Bürgerlichen Gesetzbuche* [Civilkodeksa ievadlikums] 246.a panta 1. punkta pirmā teikuma 1., 4., 5., 11. un 12. apakšpunktu, skaidri, saprotami un nepārprotami, tieši pirms patērētājs izdara pasūtījumu.

(3) Attiecībā uz līgumu, kas noslēgts, saskaņā ar 2. punktu, tirgotājam pasūtījuma veikšanas brīdis ir jāizstrādā tā, lai patērētājs, veicot pasūtījumu, skaidri piekristu tam, ka viņam ir pienākums maksāt. Ja pasūtījums ir veikts, izmantojot pogu, tad pirmajā teikumā minētais tirgotāja pienākums ir izpildīts tikai tad, ja uz pogas ir viegli salasāma norāde “pasūtījums ar pienākumu maksāt” vai līdzīgs nepārprotams formulējums.

(4) Līgums, kas noslēgts, saskaņā ar 2. punktu stājas spēkā tikai tad, ja tirgotājs izpilda no 3. punkta izrietošo pienākumu.”

- 14 Šie noteikumi principā ir piemērojami prasītājas uzņēmējdarbības modelim. Šajā ziņā iesniedzējtiesa piekrīt *Bundesgerichtshof* [Federālās augstākās tiesas] (Vācija) viedoklim, kura sākotnēji uzskatīja, ka uz uzņēmējdarbības modeļiem, kas “acīmredzami nav saistīti ar slēptu izmaksu slazdu”, nav attiecināmi *BGB* 312.j panta 3. un 4. punkta noteikumi, taču šis apsvērumš nekavējoties atkal ir noraidīts (2022. gada 19. janvāra spriedums, lietas numurs VIII ZR 122/21). Šis viedoklis atbilst ES Tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru visi tirgotāji, nevis tikai tā saukto “abonēšanas vai izmaksu slazdu” operatori, ietilpst Direktīvas 2011/83

2. pantu 8. panta otrās daļas darbības jomā (skat. jaunāko 2022. gada 7. aprīļa spriedumu *Fuhrmann-2*, C-249/21, EU:C:2022:269, 20. un turpmākie punkti).

- 15 Ja konkrētajā gadījumā ir piemērojams *BGB* 312.j panta 3. punkta otrais teikums, ir skaidrs, ka prasītāja nav izpildījusi šī noteikuma prasības. No lietas materiāliem izriet, ka īrnieks nolīga prasītāju, nospiežot pogu ar uzrakstu “pieprasīt īres maksas samazinājumu” vai “saglabāt īres griestu ietaupījumus”. Nav apstrīdams, ka uz pogas nebija uzraksta “pasūtījums ar pienākumu maksāt” vai atbilstoša skaidra formulējuma. Tomēr tikai šādā veidā prasītāja būtu izpildījusi *BGB* 312.j panta 3. punkta otrā teikuma un Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas prasības (skat. Spriedums, 2022. gada 7. aprīlis, *Fuhrmann-2*, C-249/21, EU:C:2022:269, 26. punkts).
- 16 Saskaņā ar Federālās augstākās tiesas judikatūru, kas balstīta uz *BGB* 312.j panta 4. punktu, līguma noslēgšana šādā gadījumā pilnībā nav spēkā. Savukārt literatūrā dažkārt tiek pārstāvēts viedoklis, ka šis *BGB* noteikums saskaņā ar Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas trešo teikumu esot jāinterpretē tādējādi, ka līgums un pasūtījums patērētājam tikai “nav saistošs”, tādējādi varētu pieņemt gaidāmo līguma spēkā neesamību.
- 17 Pat ja būtu jāatzīst pēdējais minētais viedoklis, šajā gadījumā nebūtu efektīvas līguma noslēgšanas, jo prasītāja nekad nav informējusi attiecīgā dzīvokļa īrnieku atbilstoši *BGB* 312.j panta 3. punkta otrā teikuma prasībām par maksājumu saistībām, kas izriet no līguma, un īrnieks nevienā brīdī (iespējams, netieši) nav pieņēmis vai apstiprinājis, iespējams, spēkā neesošo līgumu.
- 18 Šāda pieņemšana vai apstiprinājums nav ietverts arī 2020. gada 16. janvāra cesijas aktā, jo īrnieks šo aktu sniedza tikai pēc prasītājas lūguma, lai izpildītu savus iespējamus sadarbības pienākumus, kas noteikti prasītājas vispārējo darījumu noteikumu 2.1. panta 2. punktā, pārkāpjot *BGB* 312.j panta 3. punkta otro teikumu. Šādi deklarētā cesija kopā ar uzdevumu tiek veidots kā vienots darījums. Tāpēc arī tas ir spēkā neesošs. Citāds vērtējums nav iespējams, jo tas nozīmētu tā saukto “apstiprinājuma slazdu” leģitimitāti, jo patērētāja turpmākām izpildes darbībām tiktu piedēvēta netieša pieņemšana, apstiprinājums vai pat jauna īstenošana, pārkāpjot Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otro daļu attiecinātu uz elektroniski uzsāktiem juridiskiem darījumiem. Tomēr tas nenozīmētu, ka patērētāja pienākums maksāt rastos tieši, bet tikai no līguma noslēgšanas “apstākļiem” (skat. Spriedums, 2022. gada 7. aprīlis, *Fuhrmann-2*, C-249/21, ES:C:2022:269, 30. punkts).

Šaubas attiecībā uz Savienības tiesībām

- 19 Saskaņā ar Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas pirmo teikumu tirgotājs nodrošina, ka patērētājs, veicot pasūtījumu, skaidri apliecina, ka pasūtījums ir saistīts ar pienākuma veikt samaksu uzņemšanos. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, vai šis noteikums ir piemērojams šajā lietā. Konkrēti, rodas jautājums, vai elektroniski noslēgts distances līgums arī ir “saistīts” ar

“pienākuma maksāt uzņemšanos” šī noteikuma izpratnē, ja samaksa ir jāveic tikai iestājoties noteiktiem papildu nosacījumiem – piemēram, tikai veiksmīga iznākuma gadījumā vai nenoteikta vēlāka brīdinājuma trešajai personai gadījumā.

- 20 Federālā augstākā tiesa Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otro daļu - kā arī *BGB* 312.j panta 3. un 4. punktu - strīdīgajā kontekstā interpretē tādējādi, ka “aizsardzības mērķis izņēmuma kārtā netiek ietekmēts” un tāpēc tirgotājam neesot pienākums attiecībā pret patērētāju marķēt pasūtījuma pogu. ar “pasūtījums ar pienākumu maksāt”, ja “samaksa ir jāveic tikai iestājoties noteiktiem nosacījumiem, proti, tikai veiksmīga iznākuma gadījumā” (skat. spriedumi, 2022. gada 19. janvāris, VIII ZR 123/21 55. punkts, un 2022. gada 30. marts, VIII ZR 358/20 58. punkts).
- 21 Turpretim citas Vācijas tiesas, tāpat kā juridiskā literatūra, piešķir Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrai daļai ievērojami plašāku darbības jomu. Viņuprāt, šis noteikums attiecas arī uz tiesiskiem darījumiem, kuros samaksa tikai netieši izriet no līguma noslēgšanas vai ir saistīta ar turpmāku nosacījumu iestāšanos vai patērētāja rīcību.
- 22 Iesniedzējtiesa sliecas pieņemt pēdējo minēto viedokli. Tas izriet jau no attiecīgās normas formulējuma, saskaņā ar kuru ir pienākums nodrošināt pogu, ja pasūtījums ir “saistīts” ar pienākumu patērētājam veikt samaksu. Pienākums maksāt samaksu ir “saistīts” ar elektroniski uzsākta līguma noslēgšanu jau tad, ja šī pienākuma rašanās nav obligāta, bet ir tikai iespējama un nav pilnīgi izslēdzama.
- 23 Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas mērķis arī atbalsta šādu plašu interpretāciju. Saskaņā ar direktīvas 1. pantu un 4., 5. un 7. apsvērumu direktīvas mērķis ir nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni, garantējot patērētāju informēšanu un drošību, veicot darījumus ar tirgotājiem. Šis viedoklis atbilst arī ES Tiesas iedibinātajai judikatūrai (skat. pēdējo 2022. gada 7. aprīļa spriedumu *Fuhrmann-2*, C-249/21, EU:C:2022:269, 21. un 30. punkts). Ar šī augstā patērētāju aizsardzības līmeņa garantēšanu tomēr nebūtu savienojams tas, ka no direktīvas aizsardzības labumu gūtu tikai tie patērētāji, kuru turpmākais maksāšanas pienākums jau ir noteikts līguma noslēgšanas brīdī, vienlaikus liedzot to gūt tiem patērētājiem, kuru maksāšanas pienākums līguma noslēgšanas brīdī nav līdz galam noteikts, bet gan ir atkarīgas no citu nosacījumu iestāšanās, kas bieži vien ir ārpus patērētāja kontroles. Tas tāpēc, ka arī šiem patērētājiem, iestājoties nosacījumam, ir maksāšanas pienākums, un iepriekš viņi netiek skaidri informēti par maksāšanas pienākumu.
- 24 Visbeidzot, arī praktiskuma apsvērumi nav šķērslis Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas plašai interpretācijai. Ciktāl Federālā augstākā tiesa ir norādījusi, ka plaša interpretācija patērētājam varētu “radīt neskaidrības pretēji likuma un ar to īstenotās direktīvas mērķim [...] jo pakalpojumam [...] ne katrā gadījumā ir jābūt maksas, bet marķējums uz pogas to neizsaka” (skat. spriedums, 2022. gada 19. janvāris, VIII ZR 123/21, 55. punkts), tādējādi tas neattiecas atšķirīgu novērtējumu. No vienas puses, praktiskuma apsvērumi principā nav

piemēroti, lai ietekmētu Savienības tiesību interpretāciju pretēji to formulējumam, jēgai un mērķim. No otras puses, tirgotājam jebkurā gadījumā ir iespējams norādīt patērētājam arī papildus marķējumam uz pogas, ka pienākums maksāt iestājas ne visos gadījumos, bet tikai savā tiešsaistes piedāvājumā norādītajā paredzamajā gadījumā. Tādējādi tiek novērsta visas neskaidrības, kas varētu izraisīt patērētāja “apjukumu” pogas pārmērīgas marķēšanas dēļ. Faktiski “apjukums” varētu rasties tikai tiem patērētājiem, kuri nosacījuma iestāšanās gadījumā saskaras ar tirgotāja maksājuma prasībām, par kuru rašanos pilnvarojuma brīdī viņiem nebija zināms vai katrā ziņā nebija pietiekami labi zināms, jo nebija kādai no Direktīvas 2011/83 8. panta 2. punkta otrās daļas prasībām atbilstoša pasūtīšanas pogas marķējuma.

DARBA VERSIJA